

УДК 811.11'25

Махлайчук А. – гр.52

Житомирський державний університет імені Івана Франка

МОВНІ ПАРАЛЕЛІ ТА ПРОБЛЕМА «УДАВАНИХ ДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА»

Науковий керівник: канд.філол.наук, доцент Василюк І.М.

На одній конференції з проблем перекладу доповідач почав свій виступ так: “Мистецтво – велика проблема взагалі. А мистецтво перекладу – велика проблема зокрема.” Так воно і є: труднощі, що стоять перед перекладачем, незчисленні. І перша з них – розуміння оригіналу. Якщо перекладачеві не вдалося повністю передати специфічні деталі оригіналу – це не так вже і страшно. Проте помилки, викликані нерозумінням тексту, - це вже серйозний удар по репутації інтерпретатора.

Під час міжкультурного спілкування або перекладу з однієї мови на іншу нерідко виникають проблеми у тлумаченні деяких слів. В більшості помилок виною є слова, що в силу своєї схожості з добре відомими перекладачу словами направляють його хибним шляхом. В лінгвістиці та перекладознавстві для позначення такої лексики використовується термін «фальшиві/удавані друзі перекладача».

Псевдоінтернаціональна лексика є дуже оманливою. Навідміну від слів-інтернаціоналізмів, значення яких співпадають в більшості мов, псевдоінтернаціоналізми мають різні значення в англійській та українській мовах, співставлення яких є об'єктом нашого дослідження.

Термін «лексичні/мовні паралелі» використовують при позначенні інтернаціональної лексики. Під ними розуміють наявність спільних елементів (зокрема, лексичних) у двох мовах (не обов'язково споріднених).

Результатом нашого дослідження стало співставлення семантичних структур лексичних одиниць-запозичень в англійській та українській мовах відповідно до їх віддаленості від етимона:

1) Повні інтернаціоналізми, тобто слова, що повністю збігаються в усіх значеннях в обох мовах. *e.g. Equivalent = еквівалент. Function = функція. Group = група. Popular = популярний. Psychology = психологія.*

2) Часткові інтернаціоналізми, тобто слова, значення котрих збігаються лише частково; крім одного чи кількох спільних значень у кожній мові вони мають ще низку неінтернаціональних значень. *e.g. Comfort — втіха, підтримка, а не тільки комфорт. Lord — володар, Господь (the Lord), а не тільки лорд. Speaker — не тільки спікер (the Speaker), доповідач, але також і динамік.*

3) Псевдоінтернаціоналізми – слова, значення котрих у двох окремих мовах не збігаються взагалі. *e.g. Intelligent — розумний, інтелектуальний (а не інтелігентний). Lunatic — божевільний (не лунатик — sleep-walker). Tort — цивільне правопорушення, а не торт (tart, cake). Baton — жезл; диригентська паличка (не батон - long loaf). Guerilla – партизан; партизанська війна, а не горила – gorilla.*

Отже, як висновок, можна сказати, що, роль перекладача у вирішенні даного питання досить відповідальна: він виступає посередником міжкультурного спілкування, а сам переклад є найважливішою складовою суспільної культури.

Нажаль, проблема дослідження методів перекладу «хибних друзів перекладача» досі залишається відкритою. Це пов'язане не тільки з різними поглядами перекладачів на дане питання, але також залежить і від великої кількості як екстралінгвістичних, так і мовно-психологічних факторів, що впливають на його вирішення.